וְלֹא רְאִי הַשֵּׁן – ואינה דומה תכונת השן שֶׁאֵין כַּוָּונָתוֹ לְהַזִּיק, כִּרְאִי הַקֶּרֶן – כתכונת הקרן שֶׁכַּוָּונָתוֹ לְהַזִּיק, ולכך אין ללמוד קרן משן, שיש לומר שתכונת השן שאין כוונתו להזיק היא הסיבה שחייבים עליה, ואין ללמוד ממנה לחייב על נזקי הקרן שאין בה סיבה זו.

מקשה הגמרא: והרי הסברא היא להיפך, שכיון שאין כוונתה להזיק הסברא היא שלכך יהיה פטור מלשלם, ואם כן יקשה וְלַאו כָּל וָחוֹמֶר הוּא – וכי אין ללמוד קרן משן בקל וחומר, וּמַה שֵּׁן שֶׁאֵין כַּוָּונָתוֹ לְהַזִּיק חַיָּיב, קֶרֶן שֶׁכַּוָּונָתוֹ לְהַזִּיק לֹא כָּל שֶׁכֵּן שחייב.

מתרצת הגמרא: אִיצְטְרִיךְ – הוצרכה התורה לכתוב קרן, שכן סָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא שכיון שהקרן כוונתו להזיק פטור, מִידֵּי דַּהֲוָה אַעֵבֶד וְאָמָה – כשם שמצינו בעבד ואמה שהזיקו, שהרי עֶבֶד וְאָמָה, לַאו אַף עַל גַּב דְּכַוָּונָתָן לְהַזִּיק אֲפִילּוּ הָכִי פְּטִירֵי – האם לא פטור האדון על נזקיהם אף שהזיקם נעשה בכוונה, ולכאורה זהו טעם הפטור משום שמזיקים בכוונה, הָכָא נַמִּי לֹא שָׁנָא – אף כאן בקרן היה מקום לפטור משום שמזיקה בכוונה.

רב אשי דוחה הראיה מעבד ואמה: אָמַר רַב אַשִׁי, אִטּוּ עֶבֶד וְאָמָה לָאו מַעְמָא רָבָּה אִית בְּהוּ – האם אין בהם טעם גדול לפטור האדון על נזקיהם, שכן יש לחשוש שֶׁמָּא יַקְנִיטֶנּוּ – יכעיסנו רַבּוֹ, וְיֵלֵךְ העבד וְיַדְלִיק גְּדִישׁוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ, כדי לחייב את אדונו, וְנִמְצָא זֶה מְחַיֵּיב אֶת רַבּוֹ מֵאָה מָנֶה בְּכָל יוֹם, ולכך פטרו חכמים את האדון מלשלם כדי שלא יעשה כן. מה שאין כן בקרן שאין שייך טעם זה, בה הסברא אומרת שכיון שכוונתו להזיק יש יותר לחייבה משן, ואפשר ללמדה בקל וחומר משן.

אֶלָּא אכן הסברות הפוכות הם, וּפָרִיךְ הָכִי – וכך מפריך התנא שאין ללמוד זה מזה, לֹא רְאִי הַקֶּרֶן שֶׁכַּוָּונָתוֹ לְהַזִּיק, כִּרְאִי הַשֵּׁן שֶׁאֵין כַּוָּונָתוֹ לְהַזִּיק, ולכך אין ללמוד שן מקרן, וְלֹא רְאִי הַשֵּׁן שֶׁיֵּשׁ הֲנָאָה לְהַזִּיקוֹ, כִּרְאִי הַקֶּרֶן שֶׁאֵין הֲנָאָה לְהַזִּיקוֹ, ולכך אין ללמוד קרן משן. הגמרא חוזרת לדברי רב יהודה במה שפירש המשנה לפי שמואל, ש'שור' האמור במשנה היינו קרן ו'מבעה' היינו שן. ומקשה הגמרא: וְרֶגֶל מַאי – מדוע לא נכתב במשנה, וכי שַׁיְירֵיהּ – השאירה אותו המשנה בלא להזכירו. מתרצת הגמרא, במשנה לקמן (ט:) נאמר 'בְּשֶׁהִזִּיק חָב הַמַּזִּיק לשלם תשלומי נזק', וכוונתה בזה לְאַתּוּיֵי – לרבות רֶגֶל שלא כתבה כאן. מקשה הגמרא, וְלִיתְנֵייהּ בְּהֶדְיָא – ומדוע אכן לא כתבה המשנה בפירוש רגל.

מכח קושיא זו דוחה רבא לביאור זה ומבאר באופן אחר: אֶלָּא אָמַר רָבָא, תָּנָא שׁוֹר לְרַגְלוֹ וּמַבְעָה לְשִׁנּוֹ – 'שור' האמור במשנה היינו רגל, ו'מבעה' היינו שן, וְהָכִי קָאָמַר המשנה בטעם שאין ללמוד זה מזה, לֹא רְאִי הֶרֶגֶל – אינה דומה תכונת הרגל שֶׁהַזִּיקָהּ מָצוּי, כִּרְאִי הַשֵּׁן – כתכונת השן שֶׁאֵין הַזִּיקָהּ מָצוּי כל כך, ולכך אם לא היה נאמר בתורה בפירוש לחייב על השן לא היה אפשר ללמוד לחייב מהרגל החמורה שהזיק מצוי. וְלֹא רְאִי הַשֵּׁן שֶׁיֵּשׁ הֲנָאָה לְהַזִּיקוֹ, כִּרְאִי הֶרֶגֶל שֶׁאֵין הֲנָאָה לְהַזִּיקוֹ, ולכך אין ללמוד רגל משן החמורה.

מקשה הגמרא: וְקֶרֶן מַאי – מדוע לא נכתב במשנה, וכי שַׁיְירֵיהּ – השאירה אותו המשנה בלא להזכירו. מתרצת הגמרא, 'בְּשֶׁהִזִּיק חָב הַמַּזִּיק' האמור במשנה לקמן, בא לְאַתּוּיֵי – לרבות קֶרֶן. מקשה הגמרא, וְלִיתְנֵייהּ בְּהֶדְיָא – ומדוע אכן לא כתבה המשנה בפירוש קרן. מתרצת הגמרא, בְּמוּעָדִין מִתְּחִילָּתָן קָמַיְירִי, בְּתַמִּין וּלְבַסּוֹף מוּעָדִין לֹא קָמַיְירִי – המשנה כאן מדברת באותם אבות נזיקין שמתחילתם מועדים הם, כלומר שמשלמים מתחילתם נזק שלם. אך קרן שיש בה דין תם ומועד, שבשלש הפעמים הראשונות שנגחה משלמת חצי נזק, ורק אחר שהועדה לנגוח שלש פעמים משלמת נזק שלם, אין המשנה מדברת בהזיק זה, והוזכר רק ברמז במשנה לקמן.

הגמרא חוזרת למחלוקת רב ושמואל בפירוש 'מבעה'. מבררת הגמרא: וּשְׁמוּאֵל מַאי טַעְמָא לֹא אָמַר כְּרַב – מאחר ונתבאר לעיל שאין להוכיח מהפסוקים אם 'מבעה' היינו שן או אדם המזיק, מדוע פירש שמואל ש'מבעה' הוא שן ולא פירש כרב שהיינו אדם המזיק.

אָמַר לְךָ שמואל, אִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ כרב ש'מבעה' היינו אָדָם, יש להקשות, הָא קָתָנֵי כבר בְּסֵיפָא לקמן (טו:), 'שׁוֹר הַמּוּעָד וְשׁוֹר הַמַּזִּיק בִּרְשׁוּת הַנַּיָּזָק וְהָאָדָם', ומדוע כתבה המשנה פעמיים לאדם המזיק, ובהכרח 'מבעה' אינו אדם המזיק.

שואלת הגמרא: וְלִיתְנֵי בְּרֵישָׁא – ומדוע אכן לא כתבה המשנה לאדם המזיק במשנה כאן. משיבה הגמרא, בְּנִזְקֵי מָמוֹן קָמַיְירִי בְּנִזְקֵי גּוּפוֹ לֹא קָמַיְירִי – משנתינו מדברת בנזקים הנעשים על ידי ממונו של האדם, ולא בנזקים שעושה האדם עצמו.

שואלת הגמרא: וְרַב נַמִּי הָא קָתָנֵי אָדָם בְּסֵיפָא – לרב ש'מבעה' היינו אדם, אף עליו יקשה כמו שהוכיח שמואל, שהרי כבר נאמר אדם במשנה לקמן, ומדוע נכתב פעמיים.

משיבה הגמרא: אָמַר לְךָ רַב, הַהוּא 'אדם' שנכתב בסיפא, לְמֶחְשְׁבֵיהּ בַּהֲדֵי מוּעָדִין הוּא דְּאָתָא – לא הוזכר אלא כדי למנותו עם שאר המזיקים המועדים שהוזכרו כולם באותה משנה, אך עיקר דינו נכתב במשנה כאן.

הגמרא מבארת לדעת רב את המשך המשנה בטעם שאין ללמוד זה מזה: וּמַאי – וכיצד נפרש לדעת רב מה שנאמר במשנה 'לֹא חֲרֵי השור כהרי המבעה' וכו', הָכִי קָאָמַר, לֹא רְאִי – אין דין הַשּׁוֹר החמור שֶׁכֵּן מְשַׁלֵּם אֶת הַכּוֹפֶר אם נגח אדם ומת, כִּרְאִי – כדין הָאָדָם הקל שֶׁאֵין מְשַׁלֵּם אֶת הַכּוֹפֶר, ולכך אין ללמוד לחייב על נזקי אדם הקל מנזקי השור החמור, כי שמא החומרא הגורמת חיוב הכופר היא הגורמת חיוב הממון. וְלֹא רְאִי הָאָדָם החמור שֶׁכֵּן חַיָּיב בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים – שאדם החובל בחבירו משלם מלבד הנזק אף צער ריפוי שבת ובושת, כִּרְאִי הַשּׁוֹר הקל, שֶׁאֵין בּוֹ אַרְבָּעָה דְּבָרִים הללו ואינו משלם אלא נזק בלבד, ולכך אין ללמוד לחייב על נזקי השור הקל ממה שחייבה התורה על נזקי האדם החמור, כי שמא החומרא הגורמת חיוב הארבעה דברים היא הגורמת את חיוב הנזק (ה).

שואלת הגמרא: ומה שנאמר בהמשך המשנה הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁהֲרֵיהֶן לְהַזִּיק, ולדעת רב ש'שור' היינו כל נזקי השור ואף קרן, יקשה וְכִי שׁוֹר הֲרֵי לְהַזִּיק – וכי הקרן דרכו להזיק.

מתרצת הגמרא: המשנה מדברת בְּמוּעָד שכבר נגח שלש פעמים. מקשה הגמרא, וְכִי מוּעָד הֲרֵי לְהַזִּיק, הרי מכל מקום אין טבע השור בכך. מתרצת הגמרא, כֵּינָן דְּאַיְיעַד – כיון שנגח שלש פעמים ונעשה מועד, מעתה אוֹרְחֵיהּ הוּא – דרכו להזיק, ואף שאין בטבעו כן.

מקשה הגמרא עוד: ולדעת רב ש'מבעה' היינו אדם, יקשה וכי אָדָם הֲרֵי לְהַזִּיק. מתרצת הגמרא, המשנה מדברת בְּיָשָׁן, שאינו נשמר מלהזיק. מקשה הגמרא, עדיין קשה וכי יָשָׁן הֲרֵי לְהַזִּיק. מתרצת הגמרא, כֵּינָן דְּכָיֵיהּ וְפָשֵׁיט – כיון שדרכו לכוף ולפשוט את רגליו בתוך שנתו, אוֹרְחֵיהּ הוּא – נחשב זה כמו שדרכו לשבר כלים שבצד מרגלותיו.

מקשה הגמרא עוד: ומה שנאמר בהמשך המשנה 'וּשְׁמִירָתָן עָלֶיךָ', הרי לשון זה שייך על ממונו של האדם, אך לדעת רב ש'מבעה' היינו אדם, הרי אָדָם שְׁמִירַת גּוּפוֹ עָלָיו הוּא – שמירת עצמו מוטלת עליו, ואין שייך לכתוב בו לשון זה, שמשמע שעל אחר מוטלת שמירת אדם.

משיבה הגמרא: וּלְמַעְמֵיךְ – והרי אף לדעתך שמכאן יש להוכיח ש'מבעה' אינו אדם, מכל מקום יקשה, הָא דְּתָנֵי קַרְנָא בברייתא אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין, וְאָדָם אֶחָד מֵהֶן, ומסיימת גם שם הברייתא 'הצד השוה בהן שדרכן להזיק ושמירתן עליך', ויקשה הלא אָדָם שְׁמִירַת גּוּפוֹ עָלָיו הוּא. אֶלָּא בהכרח לתרץ כִּדְאָמַר לֵיהּ רַבִּי אַבָּהוּ לְתַנָּא שהיה שונה בברייתא זו, תְּנֵי – תוסיף בה 'אָדָם שְׁמִירַת גּוּפוֹ עָלָיו'

הָכָא נָמֵי במשנתינו, **תְּנֵי אָדָם שְׁמִירַת גּוּפוֹ עָלָיו.**

רב מרי מקשה שיש לפרש 'מבעה' באופן אחר: **מַתְקִיף לָהּ רַב מָרִי, וְאֵימָא** שמַּבְעָה האמור במשנתינו **זֶה הַמַּיִם,** שאם שפך מימיו לרשות הרבים ועבר בהם אדם ונטנפו כליו במים, חייב השופכן, והמשנה מחשיבה היזק זה לאב בפני עצמו. ומצאנו בפסוק לשון 'מבעה' על המים, **כְּדִכְתִיב** (ישעיה סד א) **'כְּקֹדַח אֵשׁ הֶמְסִים מַיִם תְּבָעֶה אֵשׁ'.**

מתרצת הגמרא: **מִי כְּתִיב** – וכי נאמר בפסוק 'מַיִם נִבְּעוּ' בלשון רבים, שיהיה משמעותו שעולה על המים, שהם מבעבעים את האש, הרי 'תְּבָעֶה אֵשׁ' כְּתִיב, בלשון נקבה ולשון יחיד, ומשמע שעולה על האש, ופירוש הפסוק 'כמים שמבעבעת אותם האש', ונמצא שלא נאמר לשון 'מבעה' על המים.

מַתְקִיף לָהּ רַב זְבִיד, וְאֵימָא – ואולי נאמר שמַּבְעָה זֶה הָאֵשׁ, שהרי נתבאר דִּכְי כְּתִיב 'תְּבָעֶה' בָּאֵשׁ הוּא דִּכְתִיב – שמה שנאמר 'תבעה' בפסוק 'מים תבעה אש', עולה על האש, ויש לפרש שעליו נתכוונה המשנה.

מתרצת הגמרא: **אִי הָכִי, מַאי** – כיצד נפרש מה שנאמר במשנה **הַמַּבְעֶה וְהַהַבְעָר,** והלא הבער הוא היינו אש. **וְכִי תֵּימָא** שאכן אין זה אלא אב אחד, **וּפָרִישׁ קָמְפָרֵשׁ** – ומה שכתבה המשנה 'ההבער' הוא פירוש למה שנאמר קודם מבעה, ויהיה פירושו 'המבעה שהוא ההבער'. **אִי הָכִי** יקשה מה ששנינו **אַרְבָּעָה** אבות נזיקין, והלא **שִׁשָּׁה** הֲווּ. **וְכִי תֵּימָא** שאכן המבעה וההבער אב אחד הם, והארבעה אבות הם משום **שְׁתָּנָא שׁוֹר דְּאִית בֵּיהּ תַּרְתֵּי** – ש'שור' האמור במשנה נכלל בו שני אבות נזיקין, השן והרגל, **אִי הָכִי** יקשה מה שנאמר בהמשך, **לֹא זֶה וְזֶה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן רוּחַ חַיִּים,** ואם מבעה היינו אש, **אֵשׁ מַאי רוּחַ חַיִּים אִית בֵּיהּ. וְתוּ** – ועוד יקשה, **מַאי** – כיצד יתפרשו המשך דברי המשנה 'כַּהֲרֵי הָאֵשׁ שאין בו רוח חיים', והרי המבעה וההבער אחד הם, ואיך יתכן לומר לא הרי האש כהרי האש, ובהכרח 'מבעה' האמור במשנה אינו אש:

*

הגמרא מביאה ברייתות המונות אבות נזיקין נוספים: **תָּנֵי רַב אוֹשַׁעְיָא, שִׁשָּׁה עָשָׂר אָבוֹת נְזִיקִין,** ואלו הם, הארבעה שומרים, שהם: [א] **שׁוֹמֵר חִנָּם,** שחייב על הפשיעה בלבד, [ב] **וְהַשּׁוֹאֵל** שחייב אף על האונסים, [ג] **נוֹשֵׂא שָׂכָר** – שומר המקבל שכר עבור שמירתו, שחייב אף על גניבה ואבידה אך פטור על האונסים, [ד] **וְהַשּׂוֹכֵר** בהמה או כלי להשתמש בו בשכר. ועוד חמשת התשלומים בחובל בחברו, שהם: [ה] **נֶזֶק** – שמשלם כפי מה שהפחיתו משוויו, [ו] **צַעַר** – שמשלם עבור הצער שציערו, [ז] **וְרִיפּוּי** – שמשלם עבור ריפוי החבלה, [ח] **שֶׁבֶת** – שמשלם על מה שמתבטל הנחבל ממלאכתו עד שיתרפא, [ט] **וּבוּשֶׁת** – שמשלם עבור הבושה שהיזה לו מהחבלה. **וְעוֹד אַרְבָּעָה דְּמַתְנִיתִין,** שהם [י] השור [יא] הבור [יב] המבעה [יג] וההבער. **הָא תְּלֵיסַר.**

מבררת הגמרא: **וְתָנָא דִּידָךְ מַאי טַעְמָא לָא תָּנֵי הָנֵי** – והתנא של משנתינו מדוע לא שנה כל אלה, **בְּשִׁלְמָא לִשְׁמוּאֵל** ש'מבעה' היינו שן, ולא הוזכר במשנתינו כלל אדם המזיק, יש לומר **שִׁבְנִזְקֵי מָמוֹן קָמַיְירִי** – בנזקים שנעשו על ידי ממונו של האדם מדברת המשנה, אך **בִּנְזִקֵי גּוּפוֹ לָא קָמַיְירִי** – בנזקים שעשה האדם עצמו בגופו לא מדברת המשנה. **אֶלָּא לְרַב** ש'מבעה' היינו אדם, הרי שהוזכרו נזקי האדם, **וְלֵיתָנֵי** – שיכתוב גם את אלה. מבארת הגמרא, **תָּנָא אָדָם וְכָל מִילֵּי דְּאָדָם** – התנא במשנה הזכיר בלשון כוללת 'מבעה' דהיינו אדם המזיק, וכלל בזה לכל נזקי האדם, שהם האבות שהוסיף רבי אושעיא.

מקשה הגמרא: **וּלְרַבִּי אוֹשַׁעְיָא נָמֵי** יקשה כן, מדוע מנה שלשה עשר אבות נזיקין, **הָא תָּנֵי לֵיהּ אָדָם** בתוך ארבעה אבות של המשנה, ובו כלולים כל האבות שהוסיף. מתרצת הגמרא, **תְּרֵי גַּוְונֵי אָדָם** – רבי אושעיא מחלק את נזקי האדם לשנים, **תָּנָא** באבות שהוסיף בברייתא, **אָדָם דְּאֵזִיק אָדָם** – אדם שהזיק אדם, והם כל החמשה תשלומים שבחובל בחבירו, נזק צער ריפוי שבת ובושת, **וְתָנָא** בכלל הארבעה אבות של המשנה 'מבעה' שהוא **אָדָם דְּאֵזִיק שׁוֹר.**

מקשה הגמרא: **אִי הָכִי** שחילק רבי אושעיא נזקי האדם לשנים, **שׁוֹר נָמֵי לֵיתְנֵי תְּרֵי גַּוְונֵי שׁוֹר** – אף את נזקי השור היה לו לחלק ולכתוב שני אופני נזקי שור, **לֵיתְנֵי שׁוֹר דְּאֵזִיק שׁוֹר, וְלֵיתְנֵי שׁוֹר דְּאֵזִיק אָדָם.** מתרצת הגמרא, **הַאי מַאי** – מה דמיון הוא זה, **בְּשִׁלְמָא** בנזקי אדם מובן שיש לחלק ביניהם, שכן **אָדָם דְּאֵזִיק שׁוֹר,** נֶזֶק בלבד **הוּא דְּמְשַׁלֵּם,** ואילו **אָדָם דְּאֵזִיק אָדָם מְשַׁלֵּם אַרְבָּעָה דְּכָרִים** נוסף על הנזק, צער ריפוי שבת ובושת, וכיון שאין החיובים שווים יש לכתוב כל אחד מהם בפני עצמו, **אֶלָּא שׁוֹר, מַה לִּי שׁוֹר דְּאֵזִיק שׁוֹר מַה לִּי שׁוֹר דְּאֵזִיק אָדָם,** הלא **אִידֵי וְאִידֵי** – זה וזה נֶזֶק **הוּא דְּמְשַׁלֵּם,** ולכך אין טעם לחלקם.

מקשה הגמרא: **וְהָא שׁוֹמֵר חִנָּם וְהַשּׁוֹאֵל נוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר, דְּאָדָם דְּאֵזִיק שׁוֹר הוּא** – שאף הם אופני אדם שהזיק ממון, **וְקָתָנֵי** רבי אושעיא אותם בפני עצמם, ומדוע לא נכללו ב'מבעה' שהוא אדם שהזיק ממון כמו שנתבאר לעיל. מתרצת הגמרא, **תָּנֵי** בכלל 'מבעה' **חַיָּיבָא דְּכַרְדֵּים** – לאותם נזקים שעשאם בידיים ממש, **וְקָתָנֵי חַיָּיבָא דְּמַיְילָא** – ושנה בפני עצמו לאותם נזקים שלא נעשו בידיים ממש, אלא שנעשו ממילא, והם ארבעת השומרים, שהיזקם הוא במה שלא שמרו כראוי.

ברייתא נוספת: **תָּנֵי רַבִּי חִיָּיא עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין,** ואלו הם, [א] **תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל** – גנב החייב לשלם פי שנים, [ב] **וְתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה** – אם גנב שור או שה וטבחו או מכרו, שמשלם ארבעה וחמשה, [ג] **וְגָנָב** המשלם קרן בלבד, כגון שלא העידו עליו עדים אלא הודה מעצמו, [ד] **וְגַזְלָן ,** [ה] **וְעֵדִים זוֹמְמִין** – עדים שהעידו לחייב את הנתבע, ובאו עדים אחרים והזימו את עדותם, שחייבים הזוממים לשלם לנתבע אותו ממון שרצו לחייבו, [ו] **וְהָאוֹנֵס** נערה בתולה, שמשלם חמשים כסף, [ז] **וְהַמְפַתֶּה** נערה בתולה שמשלם אף הוא חמשים כסף, [ח] **וּמוֹצִיא שֵׁם רַע** על אשה בתולה שלקח לאשה, שלא מצא לה בתולים, [ט] **וְהַמְטַמֵּא** תרומה, כגון שהגיע שרץ בתרומת כהן, ונאסרה התרומה באכילה ונמצא שהפסידה מהכהן, [י] **וְהַמְדַמֵּעַ** – מערב תרומה בחולין, שבכך נאסרו החולין לבעליהם, וצריכים למוכרם לכהנים בזול, [יא] **וְהַמְנַסֵּךְ** לעבודה זרה, ששכשך בידו בתוך יין חברו לשם עבודה זרה ואסרו בהנאה, **וְעוֹד הָנֵי תְּלֵיסַר** שמנאם רבי אושעיא בברייתא הקודמת, **הָא** – הרי יחד **עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה.**

מבררת הגמרא: **וְרַבִּי אוֹשַׁעְיָא, מַאי טַעְמָא לָא תָּנֵי הָנֵי** – מדוע לא שנה לכל אלו. מבארת הגמרא, רבי אושעיא **בְּמָמוֹנָא קָמַיְירִי** – דיבר רק בחיובי ממון, כלומר באותם שמשלם עליהם כפי מה שהזיק, אך **בִּקְנָסָא לָא קָמַיְירִי** – בחיובי קנס שמשלם יותר מכפי שהזיק, שאינו משום הפסד הממון שהזיק אלא משום קנס שקנסה התורה, וכגון כפל וארבעה וחמשה, לא דיבר בהם.

מקשה הגמרא: עדיין יקשה, **גַּנָּב** המשלם קרן, **וְגַזְלָן, דְּמָמוֹנָא הוּא, לֵיתְנֵי** – היה לרבי אושעיא לשנותם. מתרצת הגמרא, **הָא קָתָנֵי לֵיהּ** רבי אושעיא בכלל האבות **שׁוֹמֵר חִנָּם וְהַשּׁוֹאֵל,** ובהם כלולים אף חיובי גנב וגזלן, שכן אם השומר חנם טוען שנגנב או נגזל מידו החפץ, נפטר בכך בשבועה, ואם לאחר מכן נמצא ששיקר והיה החפץ בידו, צריך לשלם עליו כפי מה שטען, שאם טען בתחילה שהחפץ נגנב משלם כפל ואם טען שנגזלה משלם קרן בלבד כדין גזלן. הרי שנכלל בשומר חנם חיובי הגניבה והגזילה.

מקשה הגמרא: **וְרַבִּי חִיָּיא נָמֵי** – אף עליו יקשה כן, **הָא תָּנָא לֵיהּ** כבר בכלל האבות **שׁוֹמֵר חִנָּם וְהַשּׁוֹאֵל,** ומדוע הוצרך לכתוב עוד לגנב וגזלן בפני עצמם. מתרצת הגמרא, רבי חייא **תָּנֵי מָמוֹנָא דְּאָתָא לִידֵיהּ בְּהֵיתֵירָא וְקָתָנֵי מָמוֹנָא דְּאָתָא לִידֵיהּ בְּאִיסּוּרָא** – כתב בפני עצמו אופן שבא ממון חבירו לידו בהיתר, וכגון בשומר שקיבל לידו החפץ לשמור ולאחר מכן נתחייב בגניבה או גזילה, וכתב בפני עצמו אופן שמתחילה בא הממון לידו באיסור, כגון גנב וגזלן.